

**PŘÍBĚH
FEMINISMEM
ZNIČENÉHO VĚDCE
FRANCISKA
J. AYALY
ANEB CESTA
DO #MEETOO
DLÁŽDĚNÁ
DOBRÝMI
ÚMYSLY**

TEXT JULIUS LUKEŠ

Velkorysý vizionář, který tvrdě narazil: Na večírcích svým kolegyním poblahopřál k jejich kráse a políbil je na obě tváře. Do feministického pekla s ním!

Světově proslulý biolog a držitel mnoha prestižních ocenění FRANCISCO J. AYALA (85) byl svou domovskou Kalifornskou univerzitou obviněn a v bizarním procesu také odsouzen za dávné sexuální obtěžování kolegyň. Absurditu celého případu popsal pro *Reflex* jeho přítel z vědeckých kruhů Julius Lukeš.

PARAFRÁZE otrpaného rčení o cestě do pekel v titulku ovšem platí pouze v případě, že v kampani #MeeToo, spuštěné původně snad opravdu na obranu žen proti mužské zpučnosti, ještě nějaké dobré úmysly zůstaly. Na konci letošního června proběhla nejvýznamnějšími médii zaměřenými na vědu zpráva, že slavný biolog a filozof Francisco J. Ayala se dopustil sexuálního obtěžování svých kolegyň na Kalifornské univerzitě v Irvinu. Po několikaměsíčním vyšetřování univerzita oznámila, že Ayalovo jméno bude vymazáno z názvu fakulty (*Ayala School of Biological Sciences* – viz foto), knihovny, stipendií atd. Ayala, který letos oslaví 85 (!) let, nedávno této univerzitě daroval hodně přes deset miliónů dolarů.

ŠPANĚLSKÝ GENTLEMAN

Člověk by si řekl: Aha, další Harvey Weinstein, tentokrát ne v exponovaném Hollywoodu, ale zašitý kdesi na univerzitě. Další mocný bílý muž, co terorizoval a zneužíval ženy ve svém okolí. Z bližšího pohledu je však jasné, že rozdíl mezi Weinsteinem a Ayalou nemůže být větší. Seznam obvinění toho prvního je dlouhý, některé důvěryhodné ženy s ním evidentně zažily vskutku nechutné momenty a zdá se, že Weinstein je opravdu prototypem mocného a bohatého sexuálního predátora, navíc fyzicky obzvláště odpudivého. Jeho spravedlivé potrestání nikoho nemourou.

Francisco Ayala je však ze zcela jiného těsta. V mládí vystudoval ve Španělsku na kněze, po příjezdu do USA se vypracoval na slavného biologa, jenž celý život dělá špičkovou vědu (zabývá se zejména pa-

razity způsobujícími těžké tropické choroby), kterou se navíc snaží smířovat s náboženstvím. Ve slavném soudním procesu v roce 1981 zvrátil rozhodnutí arkansaského soudu příkazující učitelům přednášet vedle darwinismu i kreacionismus, čímž si vytvořil řadu fanatických nepřátel. Jeho krédem je, že věda a víra používají jiná okna k pozorování světa, a pokud nepřekračují své sféry, nejsou v rozporu. Jedinečně toto téma propojil nejen s filozofií, ale i s evoluční a molekulární biologii, napsal desítky knih a stovky vlivných článků. Byl poradcem pro vědu prezidenta Clintona, dostal jednu z nejvyšších státních cen od prezidenta Bushe, jeho čestné doktoráty už dávno nikdo nepočítá. Ještě ve svých osmdesáti letech trávil až sto nocí ročně v letadle a patří mezi šťastlivce, kteří nikdy nevypadají unaveně a nikdy si na nic nestěžují. Stejně známá je i jeho věkem se neměnící elegance, velkorysost, vizionářství, filantropie a gentlemanství španělského šlechtice. No a právě s tím tvrdě narazil. Na oslavách a večírcích v domovské Kalifornii totiž občas své kolegyně jemně políbil na obě tváře a poblahopřál jim k jejich kráse. Jako Ayalův nejhorší zločin, doložený univerzitní vyšetřovací komisí, se zdá být jeho humorný návrh zmíněný před mnoha lety, aby si v přeplněném přednáškovém sále jedna vědkyně sedla na jeho klín.

FEMINISTICKÁ PĚŠT

V době kampaně #MeeToo jsou totiž taková gesta či vtípky mnohými vnímány jako velké lumpárny, které „degradují“ ženy, „poškozují“ jejich životy a musí být nekompromisně eliminovány a jejich

FOTO PROFIMEDIA.CZ

KLADIVO NA GENTLEMANA

protagonisté nejen potrestání, ale pokud možno zničení. No a nejlépe, když se tak stane na příkladu známých či mocných bílých mužů. Ostatní samci po takové lekci rychle pochopí, jak železná je pěst feministické spravedlnosti. Není těžké vidět paralelu se zlovádou komunistů u nás v padesátých letech, o středověké inkvizici raději nemluvě. Exemplární potrestání donedávna mocných či vyčnívajících jedinců totiž opravdu vyvolávalo všudypřítomný strach na celá léta.

Jak se konkrétně kalifornský univerzitní systém rozhodl s Ayalou naložit? Především mu nebyl dán žádný prostor pro vlastní obranu. Během vyšetřování byl profesor kvůli možnému ovlivňování z jeho strany vykázán z areálu univerzity, ale ne už čtyři ženy, jež ho obvinily. Jedna z nich je proděkanka a aktivní účastnice #MeeToo. Nebyl vyslechnut prakticky žádný jím navržený svědek, zato dostaly prostor desítky svědků navrhovaných oponentkami. Verdikt je tvrdý. Ayalovo jméno bude vymazáno z budov, jež nechal postavit, a ze stipendií, která platil. Byl donucen k 1. červenci 2018 rezignovat a má se vyhýbat univerzitnímu kampusu. S velkorysostí sobě vlastní Ayalu přistoupil na všechny požadavky s tím, že se nechce soudit a vyčerpávat sebe a univerzitu, a zároveň se dotčeným kolegyním omluvil s tím, že se jich oním polibkem a komplimentem nikdy nechtěl dotknout. Nakonec uvedl, že má před sebou ještě hodně vědecké práce, na niž se teď hodlá soustředit.

Takový odchod je obzvlášť smutný i z hlediska autora těchto řádek. Byl totiž u toho, když den po obdržení Templetonovy ceny ve výši jednoho miliónu liber (jediná cena převyšující finančně Nobelovu cenu; v roce 2014 ji dostal i český teolog Tomáš Halík) z rukou prince Philipa na soukromé recepci v Buckinghamském paláci Francisco u společné večeře na dotaz, co s těmi penězi udělá, odpověděl: Již jsem je převedl na svoji domovskou univerzitu, jinou možnost si ani nedovedu představit. Chudák univerzita si teď drbe hlavu, zda po Ayalově ponížení a de facto vyhození mu má vrátit dosud neutracené čtyři milióny dolarů z darovaných prostředků, nebo je prostě v tichosti doutratit, třeba na vymazávání jeho jména z kamenných desek.

Autor textu s Franciskem J. Ayalou před školou do konce června 2018 nesoucí jeho jméno

ŽENY PŘECE NEPLÁČOU

Francisco Ayala ovšem není jediným známým vědcem, kterého si feministky podaly. Britský nositel Nobelovy ceny Tim Hunt na konferenci v Jižní Koreji v roce 2015 u kulatého stolu ve společenském hovoru mimoděk prohlásil „Když jsou ženy v laboratoři, může dojít ke třem věcem: zamilujete se do nich, zamilují se do vás a po kritice pláčou.“ Byl donucen k rezignaci ze svého prestižního univerzitního postu ihned po přistání na londýnském letišti. Kampaň vedená na jeho obranu ženami, jež v jeho laboratoři pracovaly a považovaly ho za skvělého, zcela „neharašícího“ šéfa, už na tom nic nezměnila. Jak uvedl Karel Hlaváček v České pozici, Hunta odsoudil triumfující liberální feminismus,

jenž v rámci současné kultury bezohlednosti zvyšuje napětí mezi mužem a ženou. Pokud by se podobný vývoj masověji rozšířil, stačilo by, aby se tři pracovnice firmy trochu chytřeji dohodly („akční výbor“) a natotata vyřídí svého mužského nadřízeného.

Jaký mají tyto události dopad na Česko, kde shodou okolností zatím nemáme ani muže tohoto kalibru, ani feministky tak silné, aby podnikly srovnatelný hon na čaroděje? Cítíme, že co je „trendy“ na západ od nás, dříve či později k nám také dorazí. To by samo o sobě ještě nebylo celkem nic strašného, trendy z Východu mnohé z nás plaší nepoměrně víc. Naštěstí máme jednu nezanedbatelnou výhodu: ony trendy k nám totiž přicházejí s různými zpo-

děním, a tudíž často až ve chvíli, kdy se v zemích původu již stačily projevit i jejich temné stránky. Díky tomu se jich můžeme do jisté míry vyvarovat, případně se těm obzvlášť nepodařeným aktivně bránit. Spojení naší civilizační tradice s určitou rezistencí k absurditám má potenciál táhnout. Některé ženy u nás v práci, kde máme hodně cizinců, si všimly, že jim kolegové ze západních zemí málokdy podrží dveře; raději se maličko opozdí, jen aby se tomuto pro ně citlivému momentu vyhnuli. Když pak ale vidí, že je u nás toto gesto ženami stále vnímáno jako galantní a příjemné, rádi se k němu vrátí.

Když se nás v zahraničí někdy ptají, jaký je hlavní příspěvek naší země mezinárodnímu společenství, odpovídám jim zpravidla v tom smyslu, že se poměrně obtížně fanatizujeme, máme odpor k patosu a tendenci dělat si z věci spíš legraci. Ačkoli před lety jsem s takovým popisem nedělal žádný zvláštní dojem, vnímání se na jedinou měni a v současném světě, plném extremistů, politických či náboženských fanatiků a konspiračních teorií, by se tyto naše národní vlastnosti mohly postupně stát obecněji kýženými. Můžeme se tak s kampaní #MeeToo vyrovnat po česku – chovejme se k ženám slušněji a ohleduplněji než dosud, platíme je srovnatelně s muži, ale nepřipustíme teror a napětí mezi pohlavími, jež ochuzují obě strany a muže psychologicky kastrují. Doplatily by na to zase ženy.

AUTOR JE PARAZITOLOG
A MOLEKULÁRNÍ BIOLOG

Nobelista Tim Hunt: Odsouzen za bonmot o vědeckých kolegyních